

Asystent rodziny i piecza zastępcza

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Działania wspierające rodzinę realizowane są we współpracy ze:

- środowiskiem lokalnym
- sądami i ich organami pomocniczymi
- Policją
- instytucjami oświatowymi
- podmiotami leczniczymi
- kościołami i związkami wyznaniowymi
- organizacjami społecznymi

WSPIERANIE RODZINY I PRACA Z RODZINĄ

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewniane jest wsparcie, które polega w szczególności na:

1. analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
2. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
3. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
4. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
5. pomocy w integracji rodziny;
6. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
7. dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

1. **pracy z rodziną**, szczególnie jako:
konsultacje i poradnictwo specjalistyczne;
terapia i mediacja;

usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne;

pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;

organizowanie dla rodzin spotkań, w formie "grup wsparcia" lub "grup samopomocowych"

2. **pomocy w opiece i wychowaniu dziecka**, prowadzonej przez:

placówki wsparcia dziennego - mogą być prowadzone przez gminę, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta, burmistrza, prezydenta (art. 18 Ustawy). Jednocześnie należy pamiętać, iż zgodnie z art. 2 ust. 3 placówka wsparcia dziennego jest jednostką organizacyjną wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami światowymi i podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest nieodpłatny.

Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest dobrowolny, chyba że do placówki skieruje sąd.

3. **rodziny wspierające** - zgodnie z art. 29 Ustawy rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego przez działania:

- instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny,
- placówek wsparcia dziennego,

- rodzin wspierających.
Praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

ASYSTENT RODZINY

W przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy wnioskuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Rola asystenta rodziny polega na wzmocnionej pracy z rodziną w celu niwelowania jej słabych punktów, nauczeniu jej zachowań, czynności- niejednokrotnie podstawowych- tak, aby możliwe było zbudowanie bądź odbudowanie normalnego funkcjonowania rodziny, a pozostawienie w niej dziecka nie zagrażało jego rozwojowi. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

1. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, o którym mowa w art. 11 ust. 1;
  2. opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
  3. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
  4. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
  5. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
  6. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
  7. wspieranie aktywności społecznej rodzin;
  8. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
  9. udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
  10. motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
  11. udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
  12. podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
  13. prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
  14. prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
  15. dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1;
  16. monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
  17. sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
  18. współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
  19. współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z 2009 r. Nr 206, poz. 1589 oraz z 2010 r. Nr 28, poz. 146 i Nr 125, poz. 842), lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.
- Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15.

WSPÓLFINASOWANIE PRZEZ GMINĘ POBYTU DZIECKA W PIECZY ZASTĘPCZEJ

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

1. **10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,**
2. **30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,**
3. **50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.**

W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

1. **10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,**
2. **30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,**
3. **50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.**
- średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka albo środków finansowych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.